

Plenum

Tisdag 5.12.2023 kl. 14.00—2.02

9. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 21 och 47 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 21 och 47 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 42/2023 rd)

Regeringens proposition RP 42/2023 rd

Regeringens proposition RP 87/2023 rd

Utskottets betänkande FvUB 11/2023 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 9 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger förvaltningsutskottets betänkande FvUB 11/2023 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. — Allmän debatt, ledamot Peltonen, varsågod.

Debatt

23.42 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kuntien asema on ollut suuressa muutoksessa sosiaali- ja terveys- ja pelastustoimen palveluiden siirryttyä tämän vuoden alusta alkaen hyvinvointialueiden vastuulle. Kuntien suurimmat tehtäväkokonaisuudet ovat nyt varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, liikunta- ja kulttuuripalveluissa, nuorisopalveluissa sekä paikallisen elinvoiman vahvistamisessa. Uudessa tilanteessa onkin tärkeää varmistaa sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahoituspohja ja turvattava niille mahdollisuudet suoriutua lakisääteisistä tehtävistään.

Marraskuun puolivälissä kuntien valtionosuuslaskelmat piti lainsäädännön mukaisesti päivittää sen perusteella, mitkä olivat kuntien tilinpäätösten mukaiset sote- ja pelastuspalvelujen kustannukset sekä maksuunpannut verotulot viime vuonna. Hallituksen lokakuussa julkistamassa vuoden 2024 talousarviossa pysyväksi valtionosuuden vähennykseksi arvioitiin vielä noin 224 miljoonaa euroa. Marraskuussa päivitettyjen laskelmien mukaan pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaa yhteensä 501 miljoonaa euroon. Valtionosuuksiin kohdistuva vähennys siis yli kaksinkertaistui. Tilanne näyttikin kuntien osalta kohtuuttomalta, ja tilanne herätti laajaa huolta kuntakentässä.

Tätä taustaa vasten onkin kannatettavaa, että valtionosuusvähennystä esitetään hallituksen toimesta lievennettäväksi vuodelle 2024 ja vuotta 2023 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirretään tehtäväksi vuosien 2024 ja 2025 sijasta vuosina 2025—2027. Vuoden 2024 valtionosuuteen ehdotetaan tehtäväksi määräaikainen lisäys ja vuosien 2025—2027 valtionosuuteen vastaava vähennys.

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

On kuitenkin huomattava, että edellä mainitut helpotukset, vaikka tärkeitä ovatkin, eivät tuo yhtään uutta euroa kuntien kassaan muuttuneessa tilanteessa. Ne toki antavat kunnille lisää aikaa varautua tulevaan. Siksi onkin tärkeää, että ensi vuoden aikana kuntien tilanteen helpottamiseksi etsitään edelleen myös mahdollisia muita ratkaisukeinoja. Tähän työhön myös sosiaalidemokraatit ovat valmiita omalla panoksellaan. Samalla kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistusta on edelleen kiirehdittävä ja rahoitusjärjestelmä on saatava vastaamaan kuntien uutta roolia ja tehtäviä.

Arvoisa puhemies! Kuntien talous on haastavassa asemassa valtionosuuksien vähetessä sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkennuttua suuruusluokaltaan hyvin yllättävällä tavalla. Kuntien valtionosuuslaskelmien tarkistuksen yhteydessä olisikin nyt kohtuullista, että hallitusohjelmaan kirjatusta valtionosuuksien indeksikorotuksen yhden prosenttiyksikön leikkauksesta luovuttaisiin. Sen vaikutus kunnille on vuonna 2024 noin 24 miljoonaa euroa, mutta vaikutus nousee hallituskauden kuluessa noin 100 miljoonaan euroon, mikä on merkittävä vähennys. Tämän hallituksen niin sanotun indeksijarrun poistaminen ei tietenkään kuntataloutta yksin pelastaisi, mutta se toisi helpotusta kunnille vaikeassa tilanteessa. Se myös lähettäisi tästä salista viestin, että kuntien hätähuutoa on kuultu.

Edellä olevan perusteella esitän vastalauseen 1 mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 87/2023 sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutoin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisena paitsi että 21 § muutetaan muotoon: ”Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 22,16 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus on 77,84 prosenttia.” Näin ollen siis tuo hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruttaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

23.47 **Pia Hiltunen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Peltonen ansiokkaasti juuri kuvasi, kuntien tilanne on hyvin huolestuttava. Valtionosuuksien leikkaukset tosissaan vaikuttavat väistämättä palveluiden laatuun ja kuntaverojen nousuun.

Näin ollen kannatan edustaja Peltosen tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Meriluoto.

23.48 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan minäkin edustaja Peltosen tekemiä pykälämuutosehdotuksia.

Kunnat ovat haastavassa tilanteessa muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa niiden lakisääteiset tehtävät painottuvat koulutukseen ja elinvoiman ylläpitämiseen. Kuntatalous nostettiin edellisellä vaalikaudella sen historian heikoimmasta tilanteesta pinnalle, mutta nyt kehitystä uhkaavat leikkaukset valtionosuuksista sekä muut hallituksen suunnitelmat, esimerkkinä kasvavat toimeentulotukimaksut, jotka ovat seurausta hallituksen sosiaaliturvaleyksiköistä.

Sote-siirtoon liittyvä yli 400 miljoonan lisävähennys kuntien valtionosuuksiin tuli kunnille täytenä ja kohtuuttomana yllätyksenä. Jotteri koko summa tulisi vähennettäväksi heti, tällä lakimuutoksella valtionosuusvähennystä lievennetään vuodelle 2024 ja siirretään tehtäväksi vuodesta 25 alkaen. Tämä helpottaa kuntien ahdinkoa ensi vuonna mutta ei ole pidemmän päälle kestävä ratkaisu. Kuntatalouden tilanteen on ennustettu heikkenevän mer-

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

kittävästi ilman lisävähennyksiäkin, alijäämäisten kuntien määrän lisääntyvän ja talouksien entisestään eriytyvän.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa sovittu kuntien peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotuksen leikkaaminen yhdellä prosenttiyksiköllä vuosina 24—27 vähentää kuntien tuloja pysyvästi noin 111 miljoonaa euroa vuoden 27 tasossa. Nyt kuntien toimintakyvylle olisi välttämätöntä, että valtionosuuksista ei sentään leikata. Indeksijarrun sijaan kuntien valtionosuusjärjestelmään tulisi sote-uudistuksen jälkeisessä maailmassa tehdä rakenteellinen uudistus, jolla turvataan kaikkien kuntien pärjäämisen edellytykset reilusti ja oikeudenmukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

23.50 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kuntatalous on ollut sote-uudistuksen myötä suuressa muutoksessa, ja kuntien taloustilanne on tällä hetkellä melko ristiriitainen. Tänä vuonna kuntataloudessa on ennusteen mukaan suuri ylijäämä, mutta tulevien vuosien talousennusteet ovat heikkenevät. Heikentyvä työllisyys ja suhdannetilanne myös entisestään synkentävät näkymiä kuntakentällä. Ongelmia on horisontissa erilaisilla kunnilla: toisaalta pienemmillä, väkeä menettävillä kunnilla, mutta myös joillain nopean kasvun vaatimien investointien kanssa kamppailevilla kasvukaupungeilla on ongelmia.

Arvoisa puhemies! Kuntien rahoituksestahan valtaosa menee varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toiselle asteelle. Rahapula heijastuu siis väistämättä Suomen osaamis- pohjaan ja koulutukseen, ja toisaalta kunnilta leikkaaminen on myös koulutusleikkaus.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulisi luopua kuntien valtionosuuksien jäädytyksestä, joka siis käytännössä on koulutusleikkaus. Kuntien valtionosuuslaskelmien muutoksien vuoksi valtionosuudet tarkentuivat yllättäen dramaattisesti alaspäin tänä syksynä. On hyvä, että hallitus kompensoi muutoksen kunnille ensi vuonna tällä lakiesityksellä, mutta ongelmat ovat edessä vuodesta 25 alkaen. Olisi erittäin tärkeää, että vuoden 25 jälkeiseen aikaan etsitään ja löydetään pikaisesti ratkaisuja, joilla ehkäistään kuntatalouden heikkenemistä ja sitä kautta estetään suuret koulutusleikkaukset. Mikäli mitään ei tehdä, on kuntien erittäin vaikea selviytyä lakisääteisistä tehtävistään niin isojen valtionosuusleikkausten paineessa.

Arvoisa puhemies! On erittäin ilmeistä, että kuntien valtionosuusjärjestelmä kaipaa kokonaisvaltaista uudistamista. Kaikki ovat samaa mieltä siitä, että VOS-uudistus tarvitaan, mutta siihen se yksimielisyys ehkä loppuukin, koska odotukset uudistukselle ovat erilaiset ja ristiriitaiset riippuen kunnan tilanteesta, mutta uudistusta joka tapauksessa on ryhdyttävä pikaisesti tekemään muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

23.53 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Jo ennen näitä nyt paljastuneita uusia paineita kuntien valtionosuuksien vähentämiseksi kuntatalouden rahoitusaseman on ennustettu heikkenevän. Eli joka tapauksessa tilanne on todella se, että kuntien kyky vastata niille asetetuista tehtävistä ja velvoitteista on tulevaisuudessa entistäkin haastavampi. Moni varmaan kysyy, minkä takia näin. Isossa kuvassa syy on sama kuin mikä liittyy myös valtiontalouden alijäämään: menojen kasvupaine on vuosittain ollut nopeampaa kuin mihin tulopohja antaisi myöden. Poikkeuksen tästä, oikeastaan ainoan poikkeuksen, muodostavat

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

muutamat vuodet tällä vuosikymmenellä, jolloin edellinen hallitus huolehti koronakriisin aikana siitä, että kunnat eivät romahtaneet, ja näin ollen se on näkynyt myös kuntien vahvoina tuloksina edelleen tänäkin vuonna.

Arvoisa puhemies! Todella siitä emme pääse yli emmekä ympäri, että tulevien vuosien kehitys näyttää varsin mollivoittoiselta. Varsinkin tilanteessa, jossa tänään jälleen laajasti yli hallitus- ja oppositiorajojen olemme olleet huolissamme esimerkiksi oppimistulosten laskusta, mikäli kunnilla ei ole resursseja tuottaa laadukkaita perusopetuspalveluita, on meidän turha kuvitella, että ne oppimistulokset lähtisivät jollakin tavalla kasvuun. Senpää takia on tärkeää etsiä laajasti keinoja, joilla nyt tätä kuntien rahoitusasemaa voidaan pidemmälläkin aikavälillä helpottaa.

Yksi tekijä varmasti liittyy näihin valtionosuuksiin: ensinnäkin sen estäminen, että nämä lisäleikkaukset eivät realisoitu täysimääräisesti siellä kuntien taloudessa.

Toinen liittyy tähän valtionosuusjärjestelmän uudistamiseen niin, että se paremmin palvelisi erityyppisiä kuntia. Koska tämä kuntien eriytyminen joka tapauksessa tapahtuu, valtionosuusjärjestelmän pitää kyllä pyrkiä sitten mukautumaan tähän tilanteeseen.

Kolmas tekijä liittyy sitten niihin toimenpiteisiin, joita kunnissa on tehtävä. On selvää, että jokaisessa kunnassakin, niin kuin tähänkin mennessä on tehty, etsitään keinoja, joilla omaa kustannusrakennetta voidaan tarkastella, ja sitten on uskallettava myös katsoa sen tulopuolen perään. Jos tämä ylimääräinen valtionosuusleikkaus vietäisiin kunnallisveroprosentiksi, puhuisimme prosenttiyksikön kolmanneksesta, joka jokaisessa kunnassa pitäisi nykyisen kuntaveron päälle viedä, jotta tämä fiskaalinen vaikutus olisi sitten saavutettavissa.

Ajattelen, että kaikkia näitä toimenpiteitä on tässä tarkasteltava, jotta emme joudu tulevina vuosina siihen, että nämä satojen miljoonien leikkaukset kuntatalouteen realisoituvat täysimääräisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

23.56 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on hyvä, että hallitus löysi nyt ensi vuodelle tällaisen laastariratkaisun, jolla helpotetaan kuntien tilannetta tämän valtiovarainministeriön tiedon jälkeen, mutta kyllä on päivänselvää, että tässä täytyy löytää myös ne kestävät rahoitusaskeleet tulevillekin vuosille. Tietenkin toivomme, että hallitus nyt puuttuu tähän kuntien huoleen ja rahoituskehitykseen ja pyrkii parantamaan sitä nyt tällä tulevalle suunnitelmakaudella.

Sen verran pitää ehkä itse tähän prosessiin sanoa, että esimerkiksi meillä Tampereella niin kuin muissakin kunnissa veroprosentit oli lyöty lukkoon, kun perjantaina iltapäivällä kello 16:n jälkeen tuli ilmoitus meille, että meiltä leikataan ensi vuonna 10 miljoonaa valtiovarainministeriön laskelmien mukaan. Kyllähän tämä oli aika šokki monille kuntapäätäjille, kun tulopuoli oli lyöty kiinni, meillä oli menot jo katsottu. Esimerkiksi Tampereella meillä on voimakas väestönkasvu, noin 5 000 asukasta lisää, paljon nuoria, ja me ollaan pidetty kiinni meidän mitoituksista ja pystytty myös lisäämään resursseja sinne varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Ja tässä tilanteessa, kun me yhdessä ollaan sitouduttu näihin tavoitteisiin ja tähän rahoituskehitykseen, niin kyllähän tämä on kestäväntöntä, että näin myöhään tulee näin merkittäviä leikkauksia kunnille. Tämän johdosta onkin hyvä, että hallitus nyt puuttui tähän ja ensi vuodelle löydettiin ratkaisu, mutta painotan, että nyt tulevissa pää-

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

töksissä hallituksen on varmistettava, että nämä tiedot kunnat saavat etukäteen hyvissä ajoin, ja huolehdittava myös tästä rahoituksen riittävyydestä.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä jatkaa, että nyt toivonkin, että hallitus pohtii esimerkiksi hyvinvointialueittenkin näkökulmasta, mikä tämän jälkikäteistarkastuksen määrä tulee olemaan ja muuta. Näillä on keskeinen ja iso ja olennainen osa, kun alueet niin kunnilla kuin hyvinvointialueilla rakentavat taloutta ja sopeuttavat myös toimintoja, eli valtion rahoituksen täytyy olla ajanmukaisempi ja täsmällisempi ja ennakoitavampi. Esimerkiksi nyt tiedetään, että hyvinvointialueetkin tekevät ison alijäämän, ja on puhuttu, että jälkikäteistarkastus on huomattavasti isompi kuin se, mitä valtiovarainministeriö alueille ilmoittaa. Mielestäni hallituksen pitäisi puuttua tähän ja pyrkiä oikaisemaan sitä epäsuhtaa, niin että alueilla osataan tehdä oikeasuhtaisia päätöksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kyllönen.

23.59 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Jatkaisin vaan kollegoiden puheenvuoroihin sen, että sen lisäksi, että meillä on ollut haasteita tämän sote-kokonaisuuden kanssa, niin myöskin meidän kuntakentältä on tullut huolta liittyen siihen, että kun lähivuosina vuonna 25 voimaan astuva TE-uudistus koko voimallaan tulee, niin myöskin sen vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan aika ennakoimattomiksi. Siinä mielessä tällainen läpinäkyvä ja perusteltu kokonaisuus tässä valtionosuusuudistuksessa on enemmän kuin tarpeeseen.

Ehkä se kaikkein huolestuttavin kysymys tällä hetkellä tässä valtionosuustilanteessa on se, että koulutuskentältä kuuluu huolestuttavia viestejä koko ajan. Väistämätön tosiasia on, että tällaiset valtionosuusleikkauksethan johtavat alueilla koulutusleikkauksiin, koska mitään muuta isoa kokonaisuutta siinä palveluketjussa ei enää oikeastaan ole, kun hyvinvointialueille siirtyi tämä sote-kokonaisuus. Siinä mielessä nämä lupaukset koulutuskokonaisuuden ylläpitämisestä ja niin sanotun poliittisen koulutuslupauksen antamisesta vaaleissa ovat jälleen kerran romuttumassa ihan täysin. Tässä on kyllä savotoitavaa ihan kunnolla.

Kun hyvinvointialueilla on haasteensa ja kunnissa on haasteensa, niin saa nähdä, miten tätä kokonaisuutta pidetään kasassa, varsinkin kun kokonaisveroaste tippuu koko ajan. Siitä jaksan jankuttaa ikuisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

0.01 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tänään olemme tosiaankin kantaneet hyvin laajasti huolta tuoreista Pisa-tuloksista Suomen osalta, ja aihetta huoleen varmastikin on. On selvää, että tuloksiin ei saada muutosta, jos mitään ei tehdä. Heikentyvä kehitys, sehän tosiaan on ollut käynnissä jo vuosia, ja varmasti toimenpiteiden tilanteeseen puuttumiseksi täytyy olla sen mukaisia.

Nythän on niin, että kuten tässä on hyvin keskustelussa jo tuotu esiin, nimenomaan opetus ja kasvatus ovat tämän vuoden alusta olleet uuden kunnan tehtävien ja roolin ytimessä. Voidaan jopa sanoa, että koulutus on kuntien tärkein tehtävä tässä uudessa ajassa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat hyvinvointialueille siirtyneet. Kuntatalouteen kohdistuvat heikennykset ovat siten välillisesti myöskin heikennyksiä koulutukseen, koska kyllä se niin on, että sieltä suurimmasta menoerästä sitten ne vaikuttavimmat säästöt yleensä ryhdytään hakemaan, jos verotuloja ei haluta lisää kerryttää esimerkiksi veroja

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

nostamalla. Jos haluamme hakea muutosta pitkäjänteisesti näihin Pisa-tuloksiin ja myöskin koulutustasoon, sitä vahvistaa, niin kyllä varmasti olisi viisasta säästää kuntatalous kohtuuttomilta heikennyksiltä, jotka veisivät kunnilta niitä perusedellytyksiä järjestää näitä lakisääteisiä tehtäviä.

Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella hallituksen on tarkoitus valmistella tämä kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistus. Voidaan sanoa, että kuntien merkityksen vuoksi tämä uudistus tulee varmasti olemaan yksi tämän vaalikauden tärkeimmistä. Uudistus täytyy valmistella huolella, mutta kuitenkin toivon, että se tehdään ripeästi, koska kunnilla ei myöskään ole loputtomiin aikaa odottaa tätä uudistusta, vaan se tarvitaan. Muutos tehtävissä on jo tapahtunut, joten myös muutoksen rahoituksessa on ajallaan tultava.

Tämän valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistuksen merkityksen vuoksi olisikin paikallaan myös parlamentaarisen valmistelun hyödyntäminen osana uudistusta ja sen valmistelua. Olen varma siitä, että oppositio on valmis käymään tähän työhön, tuomaan omat ideansa ja ehdotuksensa pöytään, jos kutsu hallituksen suunnalta kuuluu.

Nyt kun kellon viisari näyttää ylittäneen puolenyön ja olemme astuneet itsenäisyyspäivän puolelle, niin haluan vielä puheenvuoroni päätteeksi toivottaa teille kaikille oikein hyvää itsenäisyyspäivää. [Juho Eerola: Kiitos samoin!] Meillä on hieno maa, pidetään se sel-laisena jatkossakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Varmaan on syytä toivottaa koko eduskunnalle tässä vaiheessa hyvää itsenäisyyspäivää, ja sitä me tässä jatkamme. — Edustaja Lyly.

0.04 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuntatalous on isojen haasteiden edessä lähivuosina. Kaikki valtionosuuteen tai muuhun liittyvät leikkaukset iskevät suoraan siihen tulevaan tilanteeseen. Nyt tässä on tämä yhden prosentin indeksijäädytys, ja sitten tulee tästä jälkitarkastuksesta vielä aika iso VOSin leikkaus, joka aiemmissa puheenvuoroissa tuli esiin, että se on siellä suurin piirtein noin 0,4 prosenttiyksikön luokkaa, kun sitä mitataan kuntaverolla. Nämä kaikki heijastuvat sinne.

Kuntien tehtävät ovat nyt jatkossa enempi opetukseen ja kasvatukseen liittyviä asioita, elinvoimaan liittyviä asioita ja tulevaisuudessa vielä TE-toimintoihin liittyviä asioita. Tämä on semmoinen kokonaisuus, joka on elinvoiman kannalta tosi tärkeä asia, ja siihen meidän järjestelmän pitäisi pystyä vastaamaan joka vaiheessa. Tässä kun mennään tilanteeseen, jossa perusopetukseen ja mahdollisesti muihin asioihin tulee siellä kunnissa arvioita, mihin laitetaan panoksia, niin se aina näkyy sitten niitten lasten oppimisympäristöinä kouluissa ja kaikissa muissa, ja se ei ole hyvä suunta.

Meidän pitäisi turvata tulevaisuus monella tapaa myöskin siellä kuntatasolla. Tämä on kombinaatio myös siitä, että kunta on hyvinvointialueen, varmasti voisi sanoa, paras kaveri, koska hyvinvointialueitten osalta siinä, mitä siellä tapahtuu, kunnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avulla vaikuttavat eniten siihen tilanteeseen, miten palveluja siellä tarvitaan, potilasvirtoja tarvitaan. Tämä on semmoinen asia, joka tässä kuntien roolissa pitäisi jatkossa paremmin ottaa huomioon, ja se ei ole näissä nykyisissä valtionosuusjärjestelmissä käytännössä lainkaan mukana. Kun aikanaan valtionosuusjärjestelmää päästään tekemään ja uudistamaan, niin toivoisin, että nimenomaan tämä hyvinvoinnin ja terveyden merkityksen korostaminen siinä järjestelmässä huomioitaisiin nykyistä paremmin. Nyt

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

tämä nykyinen HYTE-rahoitus on todella pieni, ja sillä ei ole semmoista kannustavaa vaikutusta.

Sitten tästä voidaan oppia, mitä tässä tapahtuu, koska kuntien verotus on aika pitkä prosessi, kun sitä tasataan ja katsotaan ne vähennykset ja muut. Sen verotuksen valmistuminen vie parikin vuotta. Ehkä semmoinen keino, jota meidän pitäisi miettiä, on se, miten me saamme verotuksen reaaliaikaisemmaksi, niin että näitä jälkitarkastuksia tässä laajuudessa ei tarvitsisi tehdä. Verohallinto jo taisi jossain vaiheessa ilmoittaa, että heillä olisi valmius tehdä tästä verotuksesta reaaliaikaisempaa. [Puhemies koputtaa] Meidän pitäisi täällä mahdollistaa se myöskin lainsäädännöllä, että päästäisiin siihen kohtaan, että oltaisiin reaaliaikaisempia. Tekniikka ja muut mahdollistavat sen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

0.08 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on kovasti keskusteltu siitä, veikö sote kaikki kuntien rahat. Kun tätä mietintöä hallintovaliokunnan osalta katsoo, minusta hyvin tasapainoisesti käydään läpi sitä, miksi olemme tässä tilanteessa.

On ensinnäkin hyvä sanoa, että kun sotessa aikoinaan sovittiin, millä tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien irrottaminen kuntataloudesta tehdään, jo silloin oli tiedossa, kuten sitä edeltävälläkin hallituskaudella, että tämä tulee olemaan vaikean ennustamisen paikka. Kyseessä siis on irrotus, jossa piti arvioida, kuinka paljon sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä on euromääräisesti kuntataloutta ja kuinka paljon nämä muut tehtävät vaativat osuutta. Tätä samaa keskustelua on käyty jo edeltävällä hallituskaudella, ja tämä viime hallituskauden ratkaisu ei siitä sen kummemmin eroa.

Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että kuntien peruspalveluiden valtionosuudet ovat riittävät. Ei kannata vähätellä tuon tehtävän merkitystä, joka meillä on kunnissa erityisesti päätehtävän eli sivistystehtävän hoitamisessa. Tehtävät myös lisääntyvät, kun työvoimapolitiikka tulee kuntien vastuulle. On siis sanottava, että myöskin kuntien riittävästä rahoituspohjasta pitää huolehtia.

Kun sitten katsoo tätä kokonaisuutta, niin ikävä kyllä, hallituksen halu myöskin näihin säästöihin on johtanut siihen, että tämä uusi menettely indeksijarrusta on haluttu tuoda jo näin kiireellä mukaan. Siksi sosiaalidemokraatit esittivät omassa vastalauseessaan muutosta nimenomaan siihen, että kuntatalouteen jäisi liikkumavaraa.

Arvoisa puhemies! Oma lukunsa sitten on tämä tuorein soppa, joka syntyi marraskuun lopun päivinä niin, että käytännössä kuntataloudessa liikkumavara oli jo lyöty lukkoon. 17. päivä marraskuuta tuloveroprosentin suuruus on jouduttu ilmoittamaan, ja käytännössä kunnat ovat tehneet budjettinsa valtuustoissa päätettyjen tuloveroprosenttien mukaisesti. Tässä tilanteessa kuntien liikkumavara on ollut niin vähäinen, että tosiasiassa ei olisi ollut mahdollisuutta aloittaa niin suurta muutosta, että olisi tasapainotettu tätä valtionosuuksiin kohdistuvaa muutostarvetta niin pikaisesti kuin se olisi ollut edessä. Siksi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muidenkin koulutuspalveluiden ja lakisääteisten tehtävien johdosta on tärkeää, että tähän kuntien huoleen vastattiin hyvin nopeasti.

Valtioneuvosto reagoikin minusta erittäin nopeasti. Olin suorastaan hämmästynyt, että jo samana päivänä näinkin isosta asiasta tuli tietoa ja hyvin nopeasti myöskin tämä toimintalinjan muutos.

Hallintovaliokunnan mietinnössä hyvin käydään läpi myöskin täydentävän esityksen perusteluita. Siinä ilmenee, että marraskuussa 23 saatujen lopullisten verotulotietojen pe-

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

rusteella päivitettyjen laskelmien jälkeen valtionosuuden pysyvä vähennystarve on siis kasvanut noin 500 miljoonaa euroa vuodesta 24 alkaen ja vuotta 23 koskeva jälkikäteinen vähennys vuodelle 24 noin 250 miljoonaa euroon. Yhteensä siis summa olisi jo 750 miljoonan luokkaa, joka tapahtuisi valtionosuusvähennyksenä heti vuonna 24.

Kyllä jokainen tietenkin ymmärtää, että näistä alkuperäisistä laskelmista, jotka valtiovarainministeriö on toimittanut, tämä noin 410 miljoonan lisäerä olisi aivan liian suuri tähän tilanteeseen sopeutettavaksi. Siksi on tärkeää, että kun nämä uudet tiedot sitten tulivat, valmisteltiin myös täydentävä esitys. Taustalla näyttää olevan useita tekijöitä: esimerkiksi kunnallisverotuksessa verotettava tulo on pienentynyt, kunnallisverosta tehtävän työtulovähennyksen määrä kasvanut ja veroista tehtävien vähennysten määrä ylittää lisäantynyt koronavuosien jälkeen. Näitä tekijöitä ei, ikävä kyllä, valtiovarainministeriössä ole riittävän ajoissa otettu huomioon ja laitettu näihin ennakkolaskelmiin. Siksi kuntien oli mahdollon varautua tähän.

Arvoisa puhemies! Itse pelkäsin aloitettuani työt äitiysloman jälkeen viime lokakuussa, että tässä kävisi huonosti. Muistanette varmasti, että varoitin siitä, että tämä kuntien alibudjetointi sosiaali- ja terveydenhuollon osalta joudutaan selvittämään ja on pelkona, että alibudjetointi on paljon suurempaa kuin on ajateltu. Tässä tapauksessa olemme hyvin vaikeassa tilanteessa. Kun viime syksynä pohdittiin, kuinka suuri tämä alibudjetointi kaiken kaikkiaan olisi, silloin alibudjetoimia vähäteltiin ja annettiin ymmärtää, että tällaista kysymystä ei tosiasiaa edes olisi. Nyt me olemme siinä tilanteessa, että käytännössä tätä ei otettu tarpeeksi vakavasti.

Samaan aikaan sosiaali- ja terveydenhuollon puolella vaaditaan myöskin, että sinne kohdistuva valtionrahoitus olisi riittävää ja se olisi realistisella pohjalla. Me olemme oppositiosta esittäneet monia eri toimia, joilla tätä vakautta myöskin luotaisiin, mutta valtioneuvostolta ei ole saatu sellaista täydentävää esitystä, jossa sitten sosiaali- ja terveydenhuollon riittävään rahoitukseen olisi rakennettu samanlainen tiekartta täydentävän esityksen muodossa. Tässä tapauksessa olisi mahdollista tuoda aivan uusi hallituksen esitys, jossa asiaan otettaisiin kantaa.

Siksi olen kyllä yllättynyt, että tämä riipeys kuntien valtionosuuksien osalta oli näin nopeaa, mutta täällä salissa on koko syksy keskusteltu siitä, miten tätä vakautta luotaisiin myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon riittävään rahoitukseen. Kun otetaan huomioon nämä valtiovarainministeriön todelliset, tarkentuneet laskelmat alijäämästä, on sanottava, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on täysi oikeus myös pyytää vakautta koskevaa tiekarttaa, josta tehtäisiin hallituksen esitys.

Tässä budjettiesityksessäkin, joka kohta saliin tuodaan uudelleen täydentävänä, olisi pystytty korjaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus riittävälle pohjalle. Näin ei ole, ja siltä osin olin hämmästynyt, että tämä nopeus oli näin nopeasti valttia. Me olemme kuulleet, että rahat ovat loppu ja ei mitään tipu, mutta tässä tapauksessa on rakennettu tiekartta. Sehän ei sinänsä lisää valtionosuuksia näiden peruspalveluiden hoitamiseen kuntien tasolla, mutta se antaa näkymää. Sama olisi pitänyt tehdä myös sosiaali- ja terveydenhuollon menojen suhteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

0.16 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Moni kuntakin on todella sen marraskuun 17. päivän jälkeen kysynyt ihan oikeutetusti, miten ihmeessä tässä näin kävi ja miksi tämä asia

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

selvisi vasta nyt. Jos tätä kohtuullisen monimutkaista asiaa yrittää hieman yksinkertaistaa ja vääntää rautalangasta, niin kysehän on siitä, että etukäteen päätetyn veroprosenttileikkauksen, tämän 12,64:n, ajateltiin kattavan ne kustannukset, jotka liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluihin, joita kunnat aikaisemmin ovat järjestäneet, ja kun ne siirretään hyvinvointialueille, niin se vastaava tulo, joka pitäisi siirtää valtiolle, olisi kuntaverosta se 12,64. Tosiasiallisesti nyt tiedämme, että oikeampi prosentti on jotain reilu 13, jonka verran olisi siis pitänyt kuntaveroa leikata, jos tämä kustannusneutraalisti halutaan tehdä.

Minkä takia sitten arvioissa on päädytty liian alhaiseen lukuun? Se taas luultavasti eniten johtuu siitä, kuten täällä olemme juuri kuulleet, että tämän arvion pieleenmenon taustalla ovat nimenomaan ne vähennykset, joita kuntaverosta tehdään, jotka tosiasiallisesti sitten pienensivät sitä valtiolle siirtyvää tuloa, ja näistä vähennyksistä ei, toisin kuin verotuksesta, josta edustaja Lyly tässä hyvin puhui, ole reaaliaikaista tietoa kesken vuotta. Tästä syystä olemme todella nyt tässä vuoden 23 loppupuolella siinä tilanteessa, että nämä ylimääräiset siirrot valtionosuuksien muodossa, jos tätä todella kustannusneutraalisti halutaan tehdä, tulivat aika lailla yllätyksenä kaikille. Senpä takia on hyvä, että tämä nyt ensi vuoden osalta on saatu hoidettua, mutta ongelmahan ei ole mihinkään poistunut sitten vuodesta 25 eteenpäin.

Arvoisa puhemies! On hyvä todeta, että kun tässä moni on ajatellut, että nyt on hyvä syyttää tätä sote-uudistusta tästä lisäleikkauksesta tänne kuntien puolelle, niin siitähän tässä ei ole kysymys, vaan kysymys on siitä, että ne arviot, joita on tehty niin soten kustannusten osalta kuin sitten sen osalta, mikä on se tulopohja, joka vastaavasti pitäisi kunnilta siirtää, eivät ole vain osuneet yksi yhteen, ja keskeisimpänä syynä on se, että nämä kunnallisverosta tehdyt vähennykset ovat olleet huomattavasti suurempia kuin mitä aikaisemmin on osattu arvioida. Tältä osin yhdyn kyllä siihen toiveeseen, jonka edustaja Lyly tässä totesi, että tätä verotuksen reaaliaikaisuutta pitäisi parantaa myös näiden vähennysten osalta, jotta pystyttäisiin arvioimaan tulevaisuudessa mahdollisia kustannus- ja tuloutussiirtoja huomattavasti tarkemmin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

0.19 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hyvää iltaa tai yötä kaikille! Sivistystoimen eli varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ollessa kuntien keskeinen toimiala on hyvin oleellista, että kunnille tulee turvata riittävät taloudelliset voimavarat niiden vastuulla olevien lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Sote-uudistuksen vuoksi kuntatalouden tilaan liittyy edelleen huomattavaa vaihtelua kuntien välillä. Kuntien ja kuntayhtymien rahoituksen kehitysarvio 24—27 on heikentynyt entisestään viime kevään ennusteesta. Kuntien rahoituksen alijäämäisyyden kasvaminen johtuu osittain myös kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta.

Sote-uudistuksen verorahoituksen tarkastuslaskennan tuomaan yllätykselliseen 400 miljoonan leikkaukseen onneksi pystyttiin reagoimaan nopeasti ja sitä jaksotetaan. Tämä kuitenkin ratkoo ongelmaa vain hetkellisesti. Sote-uudistuksen jälkeen erityisesti lapsivaltaiset kunnat ovat menettämässä rahoitusta. Tästä esitellään arvioita myös budjettiesityksen lapsibudjettiosiossa. — Kiitos siitä, että sellainen osio tuonne kirjaan on tehty. — Suur-

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

ten kaupunkien osalta valtionosuusuudistuksessa pitäisi huomioida paremmin myös maa-
hanmuuton tuomat kustannukset niin lasten ja nuorten palveluissa kuin TE-palveluissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös leikata satoja miljoonia kuntien valtionosuuksis-
ta on siis hyvin kestävä, jos kannetaan huolta Pisa-tuloksista, kuten tänään useampi
näyttää tehneen, ja samalla sanotaan, että halutaan nostaa lasten ja nuorten osaamistasoa.
Ehkä näin itsenäisyyspäivän kunniaksi voi sanoa, että osaaminen on aina ollut Suomen
vahvuus ja siitä pitäisi pitää kyllä kiinni myös valtionosuusuudistuksessa, jota todella ko-
vasti tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

0.21 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! On kannatettavaa, että valtionosuusvähennystä lie-
vennetään vuodelle 24 ja vuotta 23 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirretään
tehtäväksi vuosien 24 ja 25 sijasta vuosina 25—27.

On tärkeää, että ensi vuoden aikana kuntien tilanteen helpottamiseksi etsitään myös
mahdollisia muita ratkaisuja, koska tällä ei vielä tätä itse ongelmaa ratkota. Ennakoimatto-
man suuret valtionosuuksien vähennykset alleviivaavat osaltaan myös sitä, että kuntien
valtionosuusjärjestelmä ei vastaa kuntien muuttunutta tehtäväkenttää tällä hetkellä. Kunti-
en rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä onkin uudistettava nopeasti, niin kuin täällä salissa
on useammassa puheenvuorossa nostettu esille, mutta se uudistustyö on kuitenkin tehtävä
myös huolellisesti. Kuntien talous on haastavassa asemassa valtionosuuksien vähetessä
sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentuessa, ja kuntien valtionosuuslaskelmien tarkis-
tuksen yhteydessä olisikin kohtuullista, että valtionosuuksien indeksikorotusten yhden
prosenttiyksikön leikkauksesta tässä vaiheessa luovuttaisiin. Sen vaikutus kunnille on
vuonna 24 kuitenkin noin 24 miljoonaa euroa, mutta se nousee hallituskauden aikana noin
100 miljoonaan euroon.

Haluan myös omalta osaltani tässä vaiheessa toivottaa kaikille oikein hyvää itsenäisyys-
päivää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

0.23 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää, että kun me keskustelem-
me kuntien valtionosuuksista, niin nähdään se, että historiallisesti olemme saaneet ison
sote-uudistuksen aikaan ja näemme myöskin sen tarpeen, että kaikki tehtävät tulee rahoit-
taa juuri niin tarkasti ja realistisesti kuin niihin käytettävät varatkin. Eli sitä kautta on tär-
keää, että me osumme yhteiskunnassa myöskin ennustamisessa lankulle. Minulle itselleni
oli suuri hämmästyks, että nämä verotulot jäivät näin paljon jälkeen. Tässä valiokunnan
mietinnössä hyvin tarkkaan kuvataan valiokunnan saamaa selvitystä, miksi näiden lopul-
listen verotietojen ja ennakkotietojen välinen ero on näinkin merkittävä. Se kertoo hyvin
siitä, kuinka epävarmalla pohjalla kuntatalous on nimenomaan tämän verotietojen ennus-
tamisen pohjalta. Ei ole yksi tai kaksi kertaa, kun näistä on keskusteltu juuri siitä näkökul-
masta, että kunnilla olisi ennustettavuutta. Mutta näin isossa uudistuksessa paljastuvat
myös yhteiskunnan heikkoudet [Petri Hurun välihuuto] tämän ennustamisen näkökulmas-
ta, ja on varmasti tärkeää, että me pystymme rakentamaan tähän ennakoitavuutta nykyai-
kaisessa oikeusvaltiossa, jossa pitäisi pystyä paremmin ennakoimaan, ja myöskin sitten
tarkasteluhetkiä lisäämään niin, että se vaikuttaa valtionosuuksiin.

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

Arvoisa puhemies! On hyvä todeta, että SDP:n linja oli se, että tämä rakennettu indeksijarru peruttaisiin ja varmistettaisiin, että kuntien valtionosuudet ovat riittävällä pohjalla. [Petri Huru: Paljon luvattu ennen vaaleja!] Tässä hallitus lähtee nyt siitä, että näitä valtionosuuksia leikataan myöskin näistä lakisääteisistä tehtävistä, jotka kunnalle jäivät. Siksi on tärkeää huomata, että SDP:n vaihtoehdossa valtionosuus olisi vuoden 24 alusta käytännössä 22,16 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus käytännössä 77,84 prosenttia. Se kertoo siitä, että SDP suhtautuu hyvin vahvasti ja vakaumuksellisesti siihen, että myöskin peruspalveluiden rahoitus pitää tässä yhteiskunnassa heikkoinakin aikoina turvata.

Arvoisa puhemies! Haluan myös omasta puolestani toivottaa kaikille hyvää itsenäisyyspäivää. Emme varmaan kuvitelleet alun perin, että olemme täällä aloittamassa näin isolla joukolla itsenäisyyspäivää. [Naurua] Sittenkin, vaikka käsittelemme erittäin vaikeita ehdotuksia, niin kuitenkin suhteellisen hyvissä ja rakentavissa tunnelmissa. Ja kun olemme täällä tänäkin yönä isänmaan asialla, on ilo nähdä, että myöskin näistä isoista asioista ollaan kiinnostuneita. [Petri Huru: Myös oppositiossa!] Pidänkin tärkeänä, että eduskunnassa yritettäisiin tänä vaikeana aikana nähdä, minkälaisessa tilanteessa tämä maa on ja millä tavalla nämä sopeutustoimet, joita tässäkin esityksessä käsitellään, tosiasiaa vaikuttavat ihmisiin, jotka näitä palveluita tarvitsevat. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

0.26 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On ollut kiva kuunnella sitä, että tässä itsenäisyyspäivän myötä opposition äänenpainot hallitusta kohtaan ovat hiukan rauhoittuneet. Se on ollut mukava havaita, kiitos siitä. [Välihuuto vasemmalta — Petri Huru: Linnan juhlat kutsuu!] Kunnioitetaan tätä meidän päivää.

Se perusongelma tosiaan tässä on ollut se, että hyvinvointialueiden rahoitus ja kuntien siirtyvä osuus on laskennallisesti ollut vaan väärällä tasolla, niin kuin tässä on tullut esille useampaan kertaan, mutta ajatus siitä, että se ei johtuisi sote-uudistuksesta, on kyllä minusta hieman vieras. Mutta en halua sillä ketään syyttää. Isoon uudistukseen tulee monenlaisia ratkaisumalleja. Katsotaan, mitä muita yllätyksiä sieltä vielä myöhemmin kenties löytyy.

Mutta ajatus ja huoli siitä, että peruskouluista sitten kunnat joutuisivat leikkaamaan tämän myötä: Hallitus on lisäämässä peruskouluihin 200 miljoonaa euroa tällä kaudella rahaa. Ainakaan suoraan en usko, että se peruskouluilta on pois. Toki tästä indeksiarvosta olisi helppo olla samaa mieltä, että se pitäisi palauttaa tai ottaa pois ja rahat palauttaa kunnille, mutta tarkkaan pitää katsoa, mistä se raha sitten otetaan, lisää velkaakaan kun ei mielellään sitten ottaisi. Ehkä myöskin kuntien kuten hyvinvointialueiden tulee tarkastella sitä omaa rahoitustaan ja myöskin niitä rahareikiä, jos sieltä vielä löytyy, mistä voisi sitten pikasen nipistää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

0.28 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että kun puhutaan, että jälkিতarkastuksia tehdään, niin joka kertahan, kun verotus on valmistunut, kuntaverotusta on ta-soitettu ja katsottu sitä aina jälkikäteen. Että tämä ei ole uutta, vaan tämä on vain nyt tähän siirtotilanteeseen liittyvä yksi osio, mutta sitä on myös kuntaveroaikana tehty.

Tämä muutos, kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät kunnilta pois, on myös osoittanut hyvin, kuinka tämä valtionosuusjärjestelmä on avannut sitten sen tilanteen, kuinka pal-

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

jon siellä on sitä opetukseen ja toisaalta sosiaali- ja terveystoimeen liittyvää valtionosuutta. Kun se sosiaali- ja terveystoimen valtionosuus on kunnista hävinnyt, niin on jopa tullut negatiivisia valtionosuustilanteita kuntien kohdalla, ja se kertoo, että tämä meidän valtionosuusjärjestelmä ei ole ollut kovin hyvä ja ajantasainen. Se on ehkä aika staattinen, se ei ole huomionut kasvavia kuntia eikä supistuvia kuntia, ja se on pitänyt tavallaan aika staattisessa tilanteessa tämän valtion rahoituksen kuntien suuntaan.

Tässä on ainakin kaksi asiaa, jotka vaativat tämän uudistamista ja tulevat vähän niin kuin ulkopuolelta. Toinen on tämä hyvinvoinnin ja terveyden osio, minkä mainitsin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa, mikä on kunnilla iso. Se pitäisi VOS-järjestelmässä jatkossa paremmin huomioida. Ja sitten toinen on tämä TE-uudistus, joka vuoden 25 alusta tulee kuntiin. Näiden kuulemisten perusteella, mitä on käyty läpi, ihan kaikkia elementtejä siinä ei ole huomioitu, kun siellä tätä TE-palvelua siirretään kuntiin, ja siitäkin voi vielä kuntatalouteen tulla yllätyksiä. Muun muassa työttömyysturvan työssäoloehdon pidennys 6:sta 12 kuukauteen vie kuntien osalta sen nollauksen pidemmälle, ja se kuntien osuus työttömyysturvan rahoituksessa tulee kasvamaan huomaamatta.

Tämäntyyppisiä asioita siellä on, eli meillä on tarve uudistaa valtionosuusjärjestelmää nyt tässä uudistuneessa tilanteessa, ja niin kuin täällä aiemmin tuli esille, tämä olisi erittäin hyvä parlamentaarinen työ, jos sitä pystyttäisiin yhdessä tekemään, koska se pitäisi tehdä kestäväälle pohjalle. Vähän samalla tavalla kuin tki-rahoitus tässä yhdessä tehtiin, meidän pitäisi tälle löytää ratkaisuja, joilla sitten yli vaalikausien vietäisiin asiaa eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

0.31 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly puhui viisaasti, ja alikirjoitan kyllä kaikki, mitä hän tähän toi. Itse ajattelen niin, että tässä kuitenkin oli kyse merkittävistä heikennyksistä. Kuten jo aluksi sanoin, niin Tampereella vaikutus oli 10 miljoonaa. Jollain tavalla tätä ajankohtaisuutta tässä rahoituksessa pitää huomioida. Nyt kun katsoo näitä hallituksen esityksiä, joilla on suora vaikutus niin kuntatalouteen kuin hyvinvointialueiden tilanteeseen, niin on ollut harmillista huomata, että te ette ole laskeneet niiden vaikutusten arviointeja sinne kunta- ja hyvinvointialueitten talouteen.

Me ollaan tänään keskusteltu toimeentulotuen leikkauksesta ja myös sen vaikutuksista asumisneuvontaan. Me tiedetään monia leikkauksia esimerkiksi ikäihmisten asumispalveluihin, joissa hyvinvointialueet olivat sitoutuneet tiettyyn mitoitukseen, ja te veitte rahat alueelta. Tässä on nyt jo monta esimerkkiä hallituksen toimista, joilla heikennetään niin kuntien kuin hyvinvointialueiden tilannetta, kasvatetaan velvoitteita ja samaan aikaan rahoitus ei seuraa perässä. Mielestäni tämä on sellainen asia, johon hallituksen pitäisi hankammin tarttua ja seurata tätä tilannetta, koska tämä nyt menee koko ajan huonompaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Haluan itsekkin vielä toivottaa hyvää itsenäisyyspäivää ja samaan hengenvetoon ilmaista kyllä myös huoleni siitä, että me käsittelemme täällä parhaillaan, itsenäisyyspäivän yöllä, tähän aikaan merkittäviä leikkauksia pienituloisten ihmisten toimeentuloon. Hallituksen 1,5 miljardin euron leikkaukset ovat vielä tässä edessä, ja me täällä yön pikkutunneilla käsittelemme näitä ja tuomme näitä epäkohtia ja asioita esille. Tässä jollain tavalla itselleni väistämättä tulee mieleen tämä valiokunnankin työ, jossa faktoja kuitenkin piiloteltiin. Itse haluaisin, että nämä olisivat sellaisia keskusteluja, että näistä

Punkt i protokollet PR 67/2023 rd

päästäisiin keskustelemaan päiväsaikaan ja osallistuminen olisi laajempaa, koska nämä ihmiset, joilta leikataan historiallisen paljon, ansaitisivat saada kunnollisen ja hyvän lainkäyttelyn. Lisäksi täällä on monia muita heikennyksiä: lastensuojelun jälkihuoltoon, kuntoutukseen, moniin muihin, ja siinä mielessä olen vähän surullinen, että me itsenäisyyspäivänä käsittelemme näitä hallituksen leikkauksia ja etenkin tällöin yöaikaan. Toivon, että puhemies myös huomioi tämän.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.